

KETEBE

	ISBN: 978-625-7854-26-9 © 2018 Ketebe Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.	
1. BASKI Eylül 2020, İstanbul ooo BASKI VE CİLT Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş. Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2 34310 Haramidere - Avcılar / İstanbul Sertifika No: 12026 Tel: 212 412 17 00	KETEBE YAYINLARI: 339 EXLIBRIS - 8	
	YAYIN YÖNETMENİ Furkan Çalışkan	DİZİ EDITÖRÜ Aykut Ertuğrul
	EDİTÖR Hümeysra Çalışkan	DÜZELTİ Zehra Turhan
	KAPAK Harun Tan	MİZANPAJ Nilgün Sönmez
	KETEBE YAYINLARI SERTİFİKA NO: 34989 Maltepe Mahallesi Fetih Caddesi No: 6 Dk: 7 Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212 612 29 30 Faks: 212 612 29 30 ketebe@ketebe.com	
© Özgün adı <i>Children of the Mire</i> olan bu kitabın Türkiye'de tüm yayın hakları Harvard University Press ile yapılan telif sözleşmesi gereği Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir.		

Çamurdan Doğanlar

Romantizmden Avangarda Modern Őir

1971-1972 Charles Eliot Norton Konferansları

Octavio Paz

Çeviri
Kemal Atakay

KETEBE

Octavio Paz

Meksikalı yazar Octavio Paz, 1914 yılında doğdu. Edebiyata şiir yazmakla başladı. Yuca-tan'da işçiler ve köylüler için bir okul kurdu, yoksul yerlilerin tarihiyle ilgilendi. İç savaş sırasında, İspanya'da bulundu, Meksika'ya döndükten sonra yeniden edebiyatla ve siyasetle ilgilendi. 1943 yılında Amerika'ya gitti. Daha sonra Paris'te, Japonya'da ve Hindistan'da başıboş bir hayat sürdürdü. Meksika'ya döndükten sonra peş peşe deneme, şiir ve tiyatro oyunları yayımladı. Meksika halk edebiyatıyla gerçeküstücülüğü bağdaştıran birçok yapıtı vardır. Aralarında 1981 Miguel de Cervantes Ödülü, 1982 Neustadt Uluslararası Edebiyat Ödülü ve 1990 Nobel Edebiyat Ödülü'nün de bulunduğu birçok ulusal ve uluslararası edebiyat ödülünün sahibidir. Adı Pablo Neruda, Borges, Asturias ile birlikte çağdaş İspanyol – Amerikan edebiyatının önde gelen ustaları arasında sayılmaktadır.

Kemal Atakay

Kemal Atakay 1962'de Ankara'da doğdu. İÜ Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Illinois Üniversitesi (Urbana-Champaign) Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nde Orta Çağ- Rönesans İngiliz ve İtalyan edebiyatları üzerine lisansüstü öğrenim gördü. Başta Adam Sanat ve Kitap- lık olmak üzere çeşitli dergilerde çevirileri, inceleme ve eleştiri yazıları yayımlandı. Yeditepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde karşılaştırmalı edebiyat dersleri verdi. İngilizce ve İtalyancadan çok sayıda çevirisi çıktı.

İçindekiler

Önsöz / 7

1. Kendisine Karşı Bir Gelenek / 13
2. Geleceğin Başkaldırısı / 33
3. Çamurdan Doğanlar / 53
4. Analoji ile İroni / 75
5. Çeviri ile Eğretileme / 97
6. Halkanın Kapanması / 123
Devrim/Eros/Üst-ironi / 124
Tersine Çevrilen Örüntü / 136
Avangardın Alacakaranlığı / 171

Notlar / 189

Kaynaklar ve Alıntılar / 203

Dizin / 209

Önsöz

Yıllar önce yayımlanan *Yay ve Lir*'de (Meksiko, 1956), şiirle ilgili üç soruyu yanıtlamaya çalışmışım. Şiir nedir? Şiir ne söyler? Şiir ileteceklerini nasıl iletir? Bu kitap, o sorulardan üçüncüsüne vermeye çalıştığım yanıtın genişletilmiş halidir. Şiir, bir şair ile bir toplumun dilinden, ritimlerinden, inançlarından ve saplantılarından yola çıkılarak biçim verilmiş bir nesnedir. Şiir, belirli bir tarihin ve belirli bir toplumun ürünüdür, ama tarihsel varoluş tarzı çelişkilidir. Şiir, tarih karşısını üreten bir gereçtir; şairin niyeti bu olmasa da. Şiirsel süreç, zamanın geçişini tersine çevirir ve dönüştürür; şiir zamanı durdurmaz: Onunla çelişir ve onu değiştirir. İster barok bir soneden, ister bir halk destanından, ister bir fablden söz edelim, şiirin sınırları içinde zaman, tarihte ya da gerçek yaşam adını verdiğimiz şeyde

olduğundan farklı geçer. Tarih ile şiir arasındaki çelişki bütün toplumlarda bulunur, ancak yalnızca modern çağda böylesine belirgindir. Romantik çağdan bu yana, toplum ile şiir arasındaki uyumsuzluk bilinci ve bu uyumsuzluğa tepki, şiirin merkezi, çoğunlukla gizli teması olmuştur. Bu kitapta, bir İspanyol Amerikan şairin bakış açısından, modern şiir hareketini ve onun “modern” adını verdiğimiz şeyle çelişkili ilişkilerini anlatmaya çalıştım.

Dil ve kültür farklılıklarına karşın, Batı dünyasının yalnızca bir modern şiiri vardır. “Batı”nın İngiliz-Amerikan ve Latin Amerikan şiir geleneklerini kucakladığını belirtmeye gerek yok (Latin Amerikan şiir geleneğini üç koluyla: İspanyol, Portekiz ve Fransız). Modern şiirin birliğini ortaya koymak için, onun tarihinin en önemli bulduğum üç kesitini seçtim: Modern şiirin İngiliz ve Alman romantizminde doğuşu; Fransız sembolizmi ile İspanyol Amerikan *modernismo*'suna dönüşümü ve son olarak, bu şiirin 20. yüzyılın avangard eğilimlerinde ulaştığı doruk noktası. İlk günlerinden başlayarak modern şiir, modern çağa bir tepki olmuştur, modern olanın tezahürleri değiştikçe –Aydınlanma, eleştirel akıl, liberalizm, pozitivism ve Marksçılık– önce bir yöne, daha sonra bir başkasına yönelerek. Bu, onun Fransız Devrimi'nden Rus Devrimi'ne dek, modern çağın devrimci hareketleri ile ilişkilerinin belirsizliğini açıklar: Hemen her zaman ansız bir kopmanın izlediği coşkulu bir kendini adama. Modern rasyonalizme karşıtlıkları içinde şairler, insan kadar eski bir geleneği yeniden keşfederler: Rönesans Yeni Platonculuğu ile

16. ve 17. yüzyıl hermetik ve okültist tarikat ve eğilimlerinin canlı tuttuğu bu gelenek, 18. yüzyılı bir uçtan bir uca geçer, 19. yüzyıla nüfuz eder ve 20. yüzyıla ulaşır. “Analoji”ye, “bir denklikler sistemi olarak evren” ve “evrenin ikizi olarak dil” görüşüne göndermede bulunuyorum.

İroni, yani modern çağ bilinci ve bu çağın, Hristiyanlığa ve öteki dinlere yönelttiği eleştiri, romantiklerin ve sembolistlerin anladığı biçimiyle analojiyi yıkar. Yirminci yüzyıl, ironiyi mizaha dönüştürür. Analoji ile ironi, şairi modern çağın rasyonalizmi ve ilerlemeciliği ile yüz yüze getirir; aynı zamanda ve benzeri bir güçle, onu Hristiyanlıkla karşı karşıya getirir. Modern şiirin teması, iki yönü içerir: Modern şiir, modern devrimlerle, Hristiyan inançlarıyla ve onlara karşı bir diyalogdur; şiir sanatının ve tek tek her şiirin içinde, analoji ile ironi arasında bir diyalog vardır. Bu ikili diyalogun açıldığı bağlam ise, bir başka diyalogdur: Modern şiir, Latin dilleri ile Germen dilleri arasında, merkezî Yunan-Latin klasikçiliği ile romantizmin temsil ettiği bireyselin ve tuhaf olanın alışılmış dışı geleneği arasında, hece şiiri ile vurgu şiiri arasında çelişkili ilişkilerin, iç içe geçmiş hayranlıkla tiksintinin tarihi olarak görülebilir.

Yirminci yüzyılda avangard hareketler, geçen yüzyıldaki örüntüleri izler, ancak tersi yönde. İngiliz-Amerikalı şairlerin “modernizm”i, Alman ve İngiliz romantizminin tam karşıtı olan Avrupa merkezî geleneğine bir dönüş girişimidir. Buna karşılık, Fransız sürrealizmi, Alman romantizmini en uç sınırına götürür. Bizim yaşadığımız dönem, avangardın ve onunla bağlantılı